

1. Obertura

1.1. La renovació a *Ecclesiam suam*

El desig de conèixer els camins del Senyor ha de ser quelcom continuat en l'Església. Nosaltres volem que la discussió, tan fecunda i variada sobre **les qüestions de la perfecció** que es va sostenint de segle en segle en el si de l'Església, tornés a tenir aquell interès suprem que ha de merèixer; i això no per a elaborar noves teories sinó per a desvetllar noves energies, orientades de manera precisa cap a la santedat que Crist ens va ensenyar i que amb el seu exemple, paraula, gràcia, escola, sostinguda per la tradició eclesiàstica, enfortida amb l'acció comunitària, il·lustrada amb les figures singulars dels sants ens fa possible conèixer-la, desitjar-la i, fins i tot, aconseguir-la. Pau VIe, *Ecclesiam suam* 19, a propòsit de «la renovació».

1.2. Una imatge

J. Saramago és un autor portuguès que va fer un llibre: «Ensayo sobre la ceguera» (1995). La història d'aquesta novel·la és la següent. Hi ha una pandèmia mundial i la gent es queda cega. La malaltia es transmet per l'aire o pel contacte. La persona es queda sense visió i «veu blanc». L'acció es situa en una ciutat i tots els afectats són tancats en un pavelló gegant. Allà passen moltes coses que ara no cal explicar. Hi ha una escena de la novel·la en què un petit grup, protagonista de la història, entra en una església. Van 3 ó 4 persones i una d'elles pot veure, és la guia del grup. S'asseuen en el mig de l'església, plena de persones afectades per la seva ceguesa. En un moment determinat, hi ha algú que diu que les figures dels sants tenen els ulls tapats. És una broma? És veritat? Algú s'ha dedicat a tapar els ulls dels sants? En aquell moment la gent s'escandalitza, criden, entren en pànic i comença a córrer en direcció a la sortida. Els protagonistes també, empesos per la multitud. L'autor no fa cap reflexió al respecte és curiós. Jo us proposo la següent lectura. Es scandalós que els sants i Déu a través d'ells no vegin les pandèmies, els mals, els sofriments que vivim els homes. Això resulta insuportable. Volem que Déu miri l'home en tot temps i en tota circumstància. Doncs el tema del discerniment potser el podem relacionar amb aquesta «mirada de Déu», tal i com m'heu demanat d'exposar, com pugui, avui. Mirar com Déu. No deixar de mirar com Déu. Que ningú ens tapi els ulls sinó que aprenguem a mirar la Humanitat com Déu mira la Humanitat.

2. Aproximació al discerniment

2.1. Primeres notes

-Una visió. «Tenir una visió» significa «tenir una visió incorporada a la persona». Significa tenir una concepció de la vida, de l'home, del món en general (política, cultura, societat),

etc. Fins on cadascú arriba amb la seva intel·ligència, dons i capacitats. La fe «suposa una visió de les coses». També cal un coneixement d'un mateix: per a què serveix i per a què no. Quines són les meves forteses i febleses. És important per a l'actuació, per a la missió. La fe madura en l'individu i en les comunitats. **Hi ha un progrés en la fe i, per tant, també hi ha un progrés en la visió.** La visió «es va enriquint» en la mesura que passa el temps. La fe comporta, p.ex., conèixer l'Escriptura, la vida de l'Església de la Diòcesi, d'altres esglésies germanes, de l'Església universal, història de la comunitat, vides de sants, el món de la caritat, etc.

-Intentem definir què és **el discerniment**. Esmento una autoritat, Joan Clímac (506-606). A la seva obra «L'escala al paradís» diu: de l'obediència a la humilitat, de la humilitat al discerniment, del discerniment a la clarividència. «Clarividència» significa «veure-hi clar». I per a que així sigui s'ha de treballar actituds, comportaments, intel·ligència. No cal ser, tampoc, un intel·lectual, no és necessari. El tema, per tant, demana «voler veure-hi clar». Dimecres passat vam escoltar un text de l'evangelí segons sant Marc (Mc 8,22-26). Allà hi ha un cec que es va curant progressivament gràcies a l'encontre amb el Senyor. Primer Jesús li dona la mà, se l'enduu fora del poble, li imposa les mans i li posa fang sobre els ulls. El cec respon a la pregunta de Jesús: «veig homes que caminen; els veig com arbres». Quina resposta més curiosa, no trobem una altra igual als evangelis. Diversos SS.PP. i teòlegs han comentat en aquesta línia el text. **La curació és progressiva.** L'alliberament del pecat no es fa d'un dia per l'altre. La visió, la llum, «veure-hi clar» no es troba en funció de la superioritat intel·lectual sinó en «el cor humà».

Discerniment, en la seva arrel llatina significa «distingir», «separar», «seleccionar», «interpretar», «valorar», «judicar», «donar nom a les coses», etc. El Lluís Duch, monjo de Montserrat, expert en l'anàlisi de la nostra cultura, parlava de «emparaular el món». Una expressió encertada, al meu entendre. Intentem «emparaular» tot allò que ens envolta. Hi ha, de tant en tant, «noves paraules» que pretenen escrutar la vida humana. Hi ha excés de discursos, ho sabem. Però el discerniment té a veure amb «emparaular el món», si voleu, «donar nom», com Déu dona nom en el 1er capítol del Gènesi, perquè la Paraula és creadora. El discerniment, per tant, és **una operació complexa** on es troben implicades moltes dimensions humanes: la raó, el cos, la voluntat, els temps present i futur, la llibertat, la fe. Cadascú «fa anar el seu llenguatge» i intenta dir-ho a la seva manera. Jo si hagués de «buscar paraules per a dir què és el discerniment», us diria que té 4 passos:

Sentir: experimentar, no tenir por a tenir sentiments, els que siguin (tristesa, joia, alegria, desesperació). D'una banda tots els sentiments són bons, sabent que no és important tenir-ne uns o uns altres, sinó «allò què fem amb ells». A vegades podem rebutjar algun sentiment i això ens fa mal. D'acord que hem de controlar-ne alguns. El tema fonamental és: «què signifiquen». D'una altra banda l'Esperit de Déu «ens fa sentir» les seves mocions. El cor és l'orgue central on ressona tot allò que Déu ens convida a viure. Per tant, «sentir» no parla, únicament, d'unes emocions o d'una afectivitat. El cristianisme va molt més enllà.

Deliberar: significa «pensar», «considerar» una cosa o una matèria concreta de la nostra vida. Un cop hem experimentat alguna cosa, un cop hem tingut un sentiment o un altre a davant d'una realitat que ens importa, o a davant d'una cosa que vivim,

cal deliberar o pensar sobre allò. La deliberació és un moment molt important. A vegades s'han de valorar coses a favor i coses en contra de projectes o decisions personals. I aquest exercici s'ha de fer, no es pot obviar. Es pot fer més ordenadament o menys, però s'ha de fer. A vegades ho pensem, tot plegat, «sobre la marxa». El dia a dia no ens deixa reposar gaire. Però arriba un moment en què «necessitem calma» i mirar les coses amb més atenció i repòs. Alguns ens prenem una tarda lliure i «considerem les coses» sota el prisma del Senyor.

Decidir: prendre postura, prendre una determinació, prendre la decisió que està pendent des de fa temps. Pot ser una «qüestió greu» o una qüestió de la vida diària. Alguna cosa que afecta a una relació, a la teva vocació, el teu destí de treball, la teva vida familiar, una tasca que et demana el mossèn, el Bisbe, etc.

Confirmar: vol dir que un cop hem fet els 3 passos anteriors es produeix «una confirmació» de tot el procés. Es tracta de «confirmar» decisions que hem pres, o a vegades es tracta de descartar coses que ens pensàvem que anaven en una direcció quan, en realitat, han d'anar en una altra. Pot passar amb l'orientació laboral, i pot passar en coses molt importants de la vida que afecten a la família o a la nostra vocació cristiana. Confirmar és essencial. Confirmar significa que hi ha alguns verificadors que et confirmen la decisió presa. Per exemple, la teva consolació, la teva alegria, la teva pau, etc. L'Esperit ens fa sentir que estem en el camí de Déu.

Ja podeu veure que tot això és «un mètode». El discerniment és «un camí». No és, únicament, una decisió concreta. Hi ha «un abans», «un durant» i «un després». També podem dir que hi ha **un primer nivell del discerniment: l'individual**, el que cada persona fa. Si anem al llenguatge comú, de fet, parlem així: **«aquella persona té discerniment»**. Vol dir «té llum», «és clarividient», «té idees sobre una cosa concreta». I el discerniment és un do i és un treball, com qualsevol talent humà que Déu ens dona.

-Però també tenim «el discerniment comunitari». I potser podem definir-lo de la següent manera, «molt a la meua manera». **Capacitat de «posar en joc»** la pròpia visió de les coses. És a dir, una comunitat cristiana és un grup de persones que es pregunten, que s'escolten, que comparteixen la vida, que s'ocupen de les qüestions de la fe (evangelització, la missió, l'atenció als pobres, etc). Hi ha llocs, pel que sigui, en què no es pot fer perquè no hi ha «aquesta capacitat». No hi ha predisposició. Potser no hi ha hàbit o «tradició de dialogar». Poden ser persones molt cultes, però ineptes per a **«la mútua escolta i el diàleg»**. Clar, aquí tenim una clau: la mútua escolta i el diàleg... sobre el fons de l'Esperit del Senyor que «fa sentir les seves mocions» en els membres de la comunitat cristiana. El papa Francesc ens ha proposat, per fomentar «una cultura del discerniment» practicar **«la conversa en l'Esperit»**. És una metodologia que s'ha utilitzat en la celebració del Sínode sobre el Sínode, a Roma. És una eina i més que una eina al servei de tots. Anem a dir alguna cosa més precisa sobre el discerniment cristià. Per això necessitem anar al Nou Testament i a la persona de Jesús.

2.2. El Nou Testament

-Rm 2,18. El context és un debat del paper de la Llei en el pla de salvació. Pau afirma que la Llei és «un element de discerniment». Així com la Llei tenia el paper de revelar el pecat, l'Esperit té el paper «d'explicar» les mateixes coses que el Senyor Jesús va viure (Jn 14,26: «... però el Defensor, l'Esperit Sant que el Pare enviarà en nom meu, us farà recordar tot el que jo us he dit, i us ho farà entendre»). Per tant el discerniment és «distingir» allò que és de l'Esperit i allò que no ho és; allò que «és bo» d'allò que «és dolent».

-1Co 12,10. Sant Pau ens diu que «hi ha un únic Esperit però dons diversos». Hi ha el do de profecia, el do de miracles, el do de parlar llengües, el do d'interpretar-les... Caldria, probablement, actualitzar la llista. Però trobem en la llista dels carismes «el do de discernir els esperits» (*diacrisis pnéumaton*). Dit molt ràpidament, seria aquell do (que es converteix en un treball) que algunes persones reben i que ajuden als altres a seguir **les orientacions de l'Esperit Sant** en les seves vides.

-Fl 1,10. Inici de la carta als cristians de Filip: «Déu és testimoni de com us enyoro a tots, per l'amor entranyable que us té Jesucrist. I el que jo demano en la pregària és que el vostre amor s'ompli més i més encara, fins a vessar, de coneixement i de clarividència, **perquè sapigueu discernir allò que més convé**. Així arribareu íntegres i sense ensopecs al dia que Crist ha de venir, plens del fruit de justícia que rebem per Jesucrist, a glòria i lloança de Déu». Pau prega perquè l'amor dels cristians creixi i s'ompli de coneixement i clarividència. El context és el de la vida fraterna i els problemes de la comunitat cristiana. Cal «discernir allò que més convé». El context d'aquest fragment cal subratllar-lo. Hi ha el desig de l'apòstol que l'amor creixi en el si de la comunitat cristiana. I amb el creixement d'aquest amor, el discerniment. Estimar més significa que caldrà discernir.

-Jesús. Hi ha paraules del Senyor que fan «prendre postura». N'hi ha algunes que no? Difícil... però podem dir que «hi ha molts materials» en el NT que tenen «diferents registres» i que els aprenem a llegir, interpretar, assumir, etc. Hi ha «paraules fortes», com p.ex.:

Mt 5,37: «Digueu sí quan és sí; no, quan és no. El que es diu de més ve del Maligne». Context: sermó de la muntanya. Jesús es dirigeix a la multitud. Molts temes. Divorci, homicidi, adulteri, venjança, jurament.

Mt 6,24: «Ningú no pot servir dos senyors, perquè si estima l'un, avorrirà l'altre, i si fa cas de l'un, no en farà de l'altre. No podeu servir alhora Déu i el diner». Context: seguim en el sermó de la muntanya. Advertiment contra la idolatria. No es pot tenir tot en aquesta vida. No es tracta de «tenir religió» sinó «d'adorar l'únic Déu amb la nostra vida». No és el mateix.

Mt 12,50: «El qui fa la voluntat del meu Pare del cel, aquest és el meu germà, la meva germana, la meva mare». Context: Jesús ha començat a predicar i troba les primeres resistències. Una de les més importants la de la seva família més pròxima. Maria i els seus germans, diu el text el van a buscar. Jesús, però, contesta allò que hem sentit.

Mt 25,31ss: «tot allò que fèieu a un d'aquests més petits, m'ho fèieu a mi». No hi ha paraules més grans ni més fortes. Tampoc més definitives. El judici de les nacions que s'ha convertit en text de meditació cabdal per als nostres dies.

Totes les paraules de Jesús són essencials. N'he escollit aquestes perquè m'han semblat especialment fortes des del punt de vista del «discerniment» que ens ofereixen a la comunitat cristiana. Entre què? entre «allò que ve de Déu i allò que no ve de Déu», «entre allò que és evangèlic i allò que no ho és». Són paraules de Jesús que et fan prendre postura. I aquest és el nostre interès aquest matí.

3. «Reflexions disperses» sobre el discerniment

-per a fundar comunitat calen dos carismes bàsics: l'apòstol i el profeta. Ef 2,20: «Formeu un edifici construït sobre el fonament dels apòstols i els profetes, que té el mateix Jesucrist per pedra angular». **L'apòstol** és el pedagog, el mestre, el que condueix, el pastor, el catequista que té saviesa (...). L'apòstol assegura la continuïtat de la transmissió de la fe. **El profeta** és el que obre el camí de la interrupció de l'Evangeli en un poble, un barri, una zona urbana, etc. El profeta parla de la interrupció de Déu en la nostra vida. L'Esclatura diu allò de «no menystingueu els dons de profecia». Anheleu el do de profecia, diu sant Pau (1Co 14,39). O també: «parla als homes, edifica, exhorta, anima» (1Co 14,3). Adaptant-ho a la nostra realitat: on són els dons apostòlics (catequistes, transmissors de la fe) i on són els dons profètics (caritas, sortides al poble, propostes noves, avançament de les coses, renovació, etc).

-«tenir o no tenir discerniment»: la gent que té discerniment...

Coneix bé la realitat que té al davant. «Si vols conèixer la realitat toca-la», deia la filòsofa jueva Simone Weil.

Estima la realitat que té al davant. Un amic que treballava al Raval de Bcn: «Si estimes sempre es poden fer coses pels xavals abandonats».

Escull què vol fer: a qui et vols dirigir. Ser concret. Quan més concret, més universal. Fer l'esforç de concretar la teva vida cristiana.

-acollir i tenir una expectativa (en un jove, en un grup, en unes persones). James Mallon, «Una renovación divina». L'acollida és essencial en la fe cristiana. Ara fa uns anys que parlem d'hospitalitat. Generar, entre tots, «una cultura de l'hospitalitat». Però cal anar molt més enllà. Tenir una expectativa sobre les persones significa que els hi donem un protagonisme. Es generen tasques, responsabilitats, coses a fer... perquè les persones les assumeixin i puguin créixer. No estem, probablement, preparats per practicar això. Però si no hi ha implicació de les persones, difícilment hi ha comunitat. A l'acollida incondicional li ha de seguir una expectativa. Això és difícil! És un repte!

-Recordo la presentació d'un llibre que van publicar diversos professors a la FTC. Aquell dia una persona del públic va fer una pregunta a un dels autors-ponents. La pregunta era: «com augmentar més el meu discerniment?» La resposta de Ferran Manresa sj, va ser la següent: «**estimant més la veritat**».

-Don José Vilaplana, bisbe emèrit de Huelva. Ens va fer els exercicis espirituals als capellans de Lleida ara fa un any. Ens va dir una cosa esmentat un teòleg luterà, Dietrich Bonhoeffer. Aquest teòleg, tancat a la presó pels nazis, deia que en un moment de la vida **«arriba el principi de la fi»**. Què volia dir? Que «et deixes anar i baixes la guàrdia». És un moment perillós. Tot el que has viscut pot tenyir-se d'un color gris. Totes les conquestes personals, individuals, familiars, morals fins i tot, poden aigualir-se i perdre vigor. Tot el que la gràcia ha aconseguit en la teva vida (atenció: la litúrgia cristiana és molt lúcida i exigent!) es pot, segons com, dissoldre o esmorteir. D. Bonhoeffer es va adonar que aquest moment li estava arribant a la presó i, ens deia el bisbe, que el teòleg va respondre amb **un horari més intens de pregària i de treball intel·lectual**.

4. Textos útils per al discerniment

A.

De la carta a Diognet (Capítols 5-6)

Atribuït, clàssicament, a sant Justí. És poc probable que l'autoria sigui d'aquest Pare de l'Església. L'autor és un mestre d'oratòria clàssica que se situa entre l'etapa post-apostòlica i la dels Sants Pares (SS.PP.).

Els cristians en el món

Els cristians no són pas distints dels altres homes ni per la terra ni per la parla ni pels costums. No habiten ciutats que siguin només d'ells, no parlen un llenguatge estrany ni menen la seva vida particularment, allunyats de tothom. És ben veritat que aquesta doctrina no és invenció d'ells com a fruit del talent i de l'especulació d'uns homes estudiosos, ni professen tampoc, com fan els altres, una filosofia humana.

Perquè viuen en ciutats gregues o bàrbares, segons la sort que ha correspost a cadascú, i s'adapten al vestit, al menjar, als hàbits i als costums de cada país, però tenen una manera especial de comportar-se que és admirable i, tal com ho reconeix tothom, sorprenent. Viuen a les seves pàtries, però com si hi fossin forasters. Participen en totes les activitats dels bons ciutadans i accepten totes les càrregues, però com si fossin pelegrins. Tota terra estrangera és pàtria per a ells, i tota pàtria els és terra estrangera. Es casen com tothom, com tothom engendren fills, però no exposen els nascuts. La taula els és comuna, però no el llit.

Estan en la carn, però no viuen segons la carn. Passen el temps a la terra, però tenen llur ciutadania al cel. Observen les lleis promulgades, però amb la seva vida van més enllà de les lleis. Tothom els persegueix, però ells estimen tothom. No els coneixen, i els condemnen. Els maten, però així els donen la vida. Són pobres, i n'enriqueixen molts. Els manca tot, però neden en l'abundància. Són ultratjats, però en els mateixos ultratges hi ha llur glòria. Els maleeixen, però són declarats justos. Els insulten, i ells beneeixen. Els injurien, però ells honoren. Fan el bé, i se'ls castiga com si fossin malfactors; condemnats a mort, se n'alegren com si els fos donada la vida. Els jueus els ataquen com si fossin estrangers, els grecs també els persegueixen; no obstant això, els mateixos que els avorreixen no saben dir el motiu de llur odi.

Ho diré breument: el que l'ànima és per al cos, això són els cristians en el món. L'ànima està espargida per tots els membres del cos; de cristians, n'hi ha arreu del món, a totes les ciutats. L'ànima viu en el cos, però no procedeix del cos; els cristians viuen en el món, però

no són del món. L'ànima invisible està reclosa en la presó del cos visible; igualment els cristians són coneguts com uns que viuen en el món, però llur culte veritable a Déu és invisible sempre.

La carn avorreix l'ànima i lluita contra ella tot i que no ha rebut pas cap greuge d'ella, però és que no li permet de fruir dels plaers; el món avorreix els cristians, que tampoc no li han fet cap greuge, però és que ells rebutgen els plaers del món.

Encara que la carn i els seus membres avorreixen l'ànima, ella els estima; també els cristians estimen els qui els odien. L'ànima està reclosa en el cos, però és ella la qui el manté unit; igualment els cristians estan detinguts en el món, com en una presó, però són ells els qui sostenen el món. L'ànima immortal habita una tenda mortal; igualment els cristians viuen de pas en uns estatges corruptibles mentre esperen la incorrupció en el cel. L'ànima millora, per l'abstinència de menges i beguda; igualment els cristians, castigats de mort cada dia, es multipliquen més i més. Déu els ha assenyalat un lloc altíssim, i no els és lícit desertar-ne.

B.

El Crist de Ludgeri

Durant la 2GM, en els bombardejos de les forces aliades a Münster, el Crist de l'església de Ludgeri va trencar-se i va perdre els braços. La parròquia el va reconstruir i va deixar el Crist sense braços, sobre una fusta on es pot llegir: «no tinc unes altres mans que les vostres». Vora el Crist hi ha una pregària que diu així:

*Crist no té mans, només té les nostres per a fer avui el seu treball.
Ell no té peus, tan sols en té els nostres per a conduir altres al seu camí.
Ell no té llavis, només en té els nostres per a parlar a altres d'Ell.
Ell no té ajuda, només en té la nostra per dur a altres cap a Ell.
Nosaltres som l'Evangeli que la Humanitat encara llegeix.
Nosaltres som el darrer Evangeli de Déu, escrit en obres i en paraules.*

5. Conclusió

Espero que us hagi esperonat, aquesta intervenció, a interrogar-vos sobre el tema del discerniment en la nostra vida però, sobretot, en la vida de les vostres parròquies, delegacions, serveis cristians. He intentat dir:

- que «el discerniment» és necessari perquè l'Esperit de Déu es comunica.*
- que el discerniment és «una operació complexa» que integra moltes dimensions humanes*
- que és un camí*
- que cal posar-se en joc*
- que es fa de la mà del Senyor Jesús*
- que cal una saviesa feta de convicció i pràctica*

GRÀCIES

6. Treball de grups

- Tinc experiència de dialogar sobre les coses que afecten a la comunitat cristiana en el meu poble, barri, servei, delegació?
- Què s'ha de fer per a «discernir bé» allò que diu l'Esperit a les persones o a les comunitats cristianes?